

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ... 20 coroane.
Pe jumătate de an ... 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Invitare la abonament.

Rugăm abonații noștri, onorata noastră preoțime și învățătorime, să stăruie pentru lățirea organului nostru în cercuri cât mai largi. În schimbul sprijinului material și moral, de care se bucură foaia noastră, ne vom nizu și noi, ca ziarul nostru să corespundă tuturor așteptărilor îndreptățite ale publicului cetitor. Abonamentul care face

Pe un an ... 20 cor.
Pe 1/2 an ... 10 cor.
Pe 1/4 an ... 5 cor.

se trimite prin mandat postal la Administrația tipografiei diecezane, Arad, Strada Deák Ferencz. Numele abonentului, locuința și poșta ultimă, să fie scris corect și legibil.

Administrația.

Educația conștientă.

În mijlocul agitației generale ce frământă lumea, chestia educației este cea mai actuală și deamă de discutat. Și se impune aceasta cu atât mai vârtos, cu cât de 4 ani se observă un regres treptat în ce privește educația nu numai morală ci și intelectuală și estetică. Aceasta fiind opera războiului, noi factorii chemați a face apostolatul educației la sate și orașe, așa puțin cum suntem și neatinși într-atâta de urmările triste ale războiului, trebuie să dăm însemnătate deosebită educației conștientă, care să țină pas cu lumea și postulatele ei, cu mediul schimbat și cu inimile tineretului infectate de agitația și neorânduiala zilelor în care trăim. Pentru că nu poate fi un lucru bine isprăvit decât numai când e îndeplinit cu conștiință. Ori care muncitor, care nu e conștient de munca ce are să o presteze, nu va ajunge mai departe decât măestrul său. Dacă e un om conștient de lucrare, trebuie să fie conștient și de mijloacele lucrării; le va ști întrebuința în toate modurile, ba încă va face încercări și în altfel de forme, în cari eventual nu au fost făcute de măestru. Deci baza ori cărui progres adevărat e numai și numai conștientizarea cu care se isprăvește munca respectivă.

Și oare să ne întrebăm că în munca cea mai însemnată a omenirii, în creșterea generației viitoare într-un cât se vali-

ditează această conștientizare? Răspunsul îl aflăm foarte ușor judecând progresul cultural al fiecărui neam în parte. Fiecare neam tinde spre progres, dar acest progres nici pe departe nu e egal la diferite neamuri. Fiecare neam muncește, dar nu ori care conștient.

Știind că educația sistematică se începe în școală și ea este o acțiune continuă și conștientă, care presupune doi factori — învățător și elev — și care se săvârșește intenționat și după anumite principii, având de scop a duce pe elev la cel mai înalt grad de perfecțiune, s'ar părea că a vorbi de lipsa educației conștiente este ceva absurd, întrucât îndată ce educația înceată de a fi conștientă, nu mai e educație, cu toate aceste teza stă altfel. Praxa ne dovedește că nu toată educația e conștientă, nu tot ce se zidește în școală se face cu conștiință, ci de cele mai multe ori se dă de îndrumar un calpod plin de defeste, care se practică mehanic numai de a se percurge materialul.

Ce este și cum trebuie să facem educația conștientă? Învățătorul care începe educația sistematică, trebuie să fie înainte de toate conștient însuș de ținta propusă. Insuș întrebându-se: De ce au lipsă elevii mei? Aceasta ne impune datorința ca orice material (întocmai cum mama pregătește bucatele și numai după ce le-a gustat și le află de bune le dă spre hrană corporală familiei) după ce l-am trecut prin toate cerințele educației, astfel cristalizat îl prezentăm și împărtășim elevilor. Aici trebuie să ținem cont, că anume ce scop urmărim? Voim cultivarea sufletească (educație morală, intelectuală și estetică) ori fizică. Pentru că fiecare educație își are căile sale și chiar în aceasta zace succesul educației. Dacă cunosc materialul de predat, trebuie să caut *metodul* prin care îl pot predă, folosindu-ne astfel de uneltele utile pentru realizarea țintei propuse. Aceasta conștientizarea ne face și pe noi să nu rătăcim pe căi greșite întru ajungerea scopului. Să ne fixăm totdeauna ținta și să ne dăm seamă, întru cât am apropiat-o și ce efecte am produs. Fiecare trudește, dar nu oricare metodic. „Forma dat esse rei“. Forma în care se prezintă lucrul îi dă însemnătatea și rolul convenit. Să luăm un mic exemplu din viață: Și leacurile cele mai amare le facem copiilor mici accesibile, îndulcindu-le. Analogia e perfectă pentru învățământ. Orice lecțiune fie ea cât de grea la aparență, prin un

metod rațional și înainte de toate conștient, dându-i pecetea fermecării, elevul să o primească cu ușurință și să o asimileze. Prin astfel de muncă conștientă îl facem pe elev să lucreze fără concursul nostru, dezvoltându-și puterile sufletești. Suflet trebuie să însuflăm și în material brut. Pentru că așa se realizează programul omenirii prin pedagogie, acest mijloc cardinal de înaintare: Elevul primește învățăturile noastre, cari îi devin tot atâtea puteri sufletești. Dacă acestea sunt formate cu conștientizare și elevul e conștient de ele, e neîndoielnic că el le va întrebuința, ba încă nu numai pe căile arătate de noi, ci amplificate cu o notă puternică individuală, independentă de influința noastră. Deci nu numai că întărește munca noastră ci și o edifică, ridicându-o la un nivel mai înalt, care îndeamnă și pe alții la așa muncă productivă. Astfel de educație conștientă ne va aduce la vremea sa și foloasele: ne va da oameni religioși, cinstiți, binecunoscuți, luminați, disciplinați și sănătoși.

Trebuie să ne dăm seama, că neamul nostru a dat în împrejurările actuale jertfe neasemănate de mari și prin acestea a scăzut o mare parte a producătorilor, ceea ce nu e permis a privi cu indiferență, căci aceea ar fi o greșală ireparabilă, din care ar rezulta regresul. Acest fapt să nu producă desperare, lașitate, ci din contră: ridicându-ne la culmea chemării noastre, să ne oțelască puterile, ca astfel cu o activitate înzecită să preferim lupta cinstită a validității noastre, în contra valurilor cari caută să ne isbească înapoi, înegrindu-ne orizontul cultural. Această vânoșie trebuie să o însușească învățătorii, căci biruința dela Sedan li-se atribuie Schulmeisterilor germani. Învățătorii în general au o însemnătate covârșitoare de a face conștientă puterea de viață a neamurilor.

Apelez la frații dascăli, ca având toate acestea în vedere să lucreze umăr la umăr pentru salvarea sufletelor amenințate, ca să nu rămână pradă valurilor neștiinței și să nu lăsăm teren pentru infiltrarea tuturor păcatelor, cari bântuie cu atâta furie societatea zilelor de azi. Conștiința e puterea sufletească ce îl deosebește pe om de celelalte ființe viețuitoare și chiar țaria ei arată gradul de cultură al lui. Fără conștiință de mult s'ar fi pierdut strămoșii noștri în frământarea luptelor îndurate, dar ea ca o busolă magnetică ne-a păstrat tinitatea și țaria de viață din veacuri până în zilele noastre. Să infiltrăm acea-

stă tărie îngerească ca pe o sămânță roditoare în toate pornirile noastre sufletești. **Conștiință întru toate!** Iată lozinca adevărată a omului progresist.

George Andraș, învățător.

Alimentarea din internate.

Această chestiune ne dă multă grijă, când alimentarea pretutindenea e de tot slabă, iar studentul, pe lângă porțiunea sa trebuincioasă pentru traiu, mai are lipsă și de o porțiune trebuincioasă pentru dezvoltarea corporală. Este adevărat, că între cele mai slabe împrejurări, cantitatea minimală prescrisă, totdeauna o avem, dar e întrebare, dacă acest minim corăspunde trebuințelor unui copil de 10—18 ani, care este în dezvoltare? Cred că nu! Aceasta m'a silit, a adresă — încă în toamna trecută — la vre-o 150 persoane (preoți, învățători, notari, etc.) din jurul Orăzii-mari, următorul apel: Onorate Domnule! Intre împrejurările de astăzi, am ajuns cu unicul nostru internat din Oradea-mare, cu fundațiunea fericitului Zsiga, într'o stare critică, fiindcă nici pentru bani nu putem cumpăra cele de ce avem lipsă.

Ar fi o mare pată pentru noi Bihoreni, când 220 mii români ortodocși, n'am fi în stare să susținem un institut aici în Oradea-mare, cel mai vechiu internat, din care au ieșit atâția oameni de valoare ai neamului și bisericii noastre.

Apelez la sentimentul de dragoste și alipire față de ce e românesc, a On. D-Tale, și Te rog, ca pentru fundațiunea Zsiga, să aduci orice articli de mâncare (cartofi, fasole, varză, etc.) în orice cantitate mică, răscumpărându-le cu preț convenabil, ca astfel alimentațiunea elevilor să fie îndestulitoare.

Acum avem lipsă, acum cerem, și am nădejde, că publicul nostru ne va ascultă.

Mulțumind înainte pentru toate, sunt Oradea-mare, la 4 Septembrie 1917, A. Horvath, protopop-președintele senatului fundațional.

Și ce cugetă On. public, ce rezultat a avut acest apel? Un biet învățător de stat, cu 8 copii, care n'a beneficiat cu copiii săi nici un miez de pâine în internat, a trimis 2 saci de cartofi, 1/2 vică de fasole; un țaran, care avea un copil solvent, a adus 2 saci cartofi; un preot 30 kgr. făină. Atâta tot! Ceialalți au rămas surzi și muți. Când e vorbă însă de ajutoare, vin mai mulți. Tuturor le-ar trebui ajutor din darul fericitului nostru Zsiga, dar nime nu și-ar aduce aminte de internat. Câți intelectuali avem, cari ori ei, ori pruncii lor s'au împărțășit de pâinea lui Zsiga, cari ușor ar putea aduce câte ceva — nu în cinste, că nu așteptăm, ci cu preț convenabil — pentru alimentarea elevilor din internat, dar nimeni nimic. Aceasta este — poate recunoștința!

Nu le spun aceasta ca muștrare, ori condus de reavoință, ci vreau să trezesc din somn oamenii, cari mult ne-ar putea ajuta.

Fundațiunea Zsiga nici când nu s'a adresat cu nici o rugare cătră nimeni. Nici acum nu se adresează oficios, ci eu ca președinte, carele văd, că internatele catolice de aici, pe lângă toate că au fonduri mai mari și mai bogate decât noi, câte de toate primesc dela preoții lor dela sate, dela canonici, — așa avea dorul, ca și elevii noștri, viitorul neamului, să aibă o prevedere mai îndestulitoare, iar noi, conducătorii internatului, să fim mai desărcinați de griji, cari și de altfel ne prea copleșesc.

Rog pe toți oamenii noștri de bine, ca în vederea scopului, să aducă — ce pot — la internat, dela 1 Septembrie n. a. c. începând, unde se va răscumpăra — pe lângă mulțumită — cu preț convenabil.

Oradea-mare, la 8 Iulie n. 1918.

Andrieu Horvath, ppopul Orăzii-mari.

INFORMAȚIUNI.

Rector al universității din Cernăuți pe anul 1918/19 a fost ales savantul profesor al facultății teologice Dr. Vasile Tarnavski.

Promovare. Părintele Petru *Olariu*, paroh ort. român în Mada, tractul Geoagiului, de prezent preot militar în Budapesta, a fost promovată în 22 Iunie doctor în științele juridice la universitatea din Budapesta.

Diplomat în științele economice. Dl Ioan *Iosif*, director de bancă în Cohalm, după ce a luat licența în științele economice la universitatea din Lausanne (Elveția), zilele trecute a obținut diplomă și dela facultatea de economia politică din Budapesta. După cum știm dl Iosif este primul român, diplomat al facultății numite.

Adunarea generală a „Solidarității“. Duminecă, în 24 Iunie (7 Iulie), a avut loc în localitățile băncii „Victoria“ a 10-a adunare generală a „Solidarității“, asociațiunea institutelor noastre financiare, sub presiunea dlui Sava *Raicu*. Au luat parte: dnii Ioan I. Lăpădat, Dimitrie Rațiu, Dr. Cornean, Petru Stoica, Dr. N. Ionescu, Nic Macrea, Dr. I. Pop, Constantin Pop, Victor Bontescu, Victor Pop, Virgil Bontescu, I. Iosif, I. Moldovan, Dr. Ștefan C. Pop, Vasile Goldiș, Proc Givulescu, Lazar Cornel și alții. S'a cetit și luat la cunoștință raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere. În direcțiune se relege dnii Dr. Petru Cornean, Ioan I. Lăpădat și Const. Pop, iar comitetul de supraveghiere se întregeste cu dnii Nic. Macrea și Oct. Sglimbea. După adunare a urmat o conferință, în care s'a discutat proiectul dlui Dr. Victor Bontescu pentru crearea unei *Centrale comerciale* la Budapesta, cu sprijinul băncilor și al tuturor energiilor românești și cu scopul de a se organiza aprovizionarea consumătorilor români cu cele de lipsă. O comisie va avea să găsească modalitățile înfăptuirii.

Caterisirea episcopului dela Chișineu. Sinodul României ținând seamă că Episcopul rus din Basarabia, Anastasie, n'a răspuns chemării de a participa la lucrările Sinodului, și nici n'a dat vre-o explicație, l-a declarat caterisit.

În acelaș timp Sinodul a invitat guvernul de a face cunoscut populațiunii creștine din Basarabia că va respecta autonomia bisericească din Basarabia.

În acelaș scop și Sinodul va publica o enciclică ce va apărea zilele acestea.

Premii pentru acei cari vor liferă mai iute bucatele, stabilește o nouă ordinațiune a guvernului, în așa fel, ca producătorii cari anunță că vor furniza până la 1 Octombrie Centralei de producție, prisosul lor de grâu, secară, orz, ovăs, — vor primi **peste prețurile maximale** statorite, un premiu de 15 coroane pentru 100 kgr. grâu, 19 cor. pentru 100 kgr. săcară, orz, ovăs. Pentru cucuruz special premiul e de 15 cor., iar pentru cucuruzul obișnuit sau amestecat 10 coroane. Acei producători cari furnizează (liferază) grâu, secară, orz, direct la gară, la o stație de vapor, sau la moară, până la 15 Iulie, mai capătă și un alt premiu de liferare, care e de 15 cor., iar până la 23 Iulie 20 coroane și până la 5 August 5 coroane.

Societatea rom.-ort. imp.-jub. pentru zidirea unei biserici în Viena a ținut în 29 Mai a. c. a X-a adunare generală. Comitetul ales cu trei ani în urmă s'a putut prezenta de astădată numai în parte, redus fiind numărul vrednicilor și zeloșilor săi membri prin chemare la oaste, prin strămutare și moarte.

La ora fixată declară veteranul president, generalul i. r. Al. Lupu adunarea de deschisă și începe a înșiră cu glas jalnic pierderile îndurate, apreciind totodată meritele și valoarea fiecăruia. Urmează apoi rapoartele speciale, descărcarea comitetului și stăruința vechiului president, care a condus societatea printr'un răstimp de peste 10 ani, ca de astădată să se abstea dela alegerea d-sale în comitet, fiindcă vârsta își cere tributul și puterile-i n'ar mai fi în stare să răspundă unei activități demne de scopul înalt al societății. Cu regret se la la cunoștință declararea aceasta și adunarea decurge mai departe cu demnitate.

Un moment solemn s'a petrecut când se făcu propunerea din partea comitetului de a-l numi membru onorar pe eruditul și activul profesor universitar și arhimandrit de scaun, Dr. Eusebie Popovici. Șirul membrilor onorari trebuie să-l întregescă neobositul stăruitor și îndrumător care și-a agonisit merite neperitoare contribuind la descurcarea multor probleme de interes vital pentru biserica noastră, pentru răspândirea cunoștinței de istorie bisericească și pentru societate.

Comitetul actual, reînnoit în întregime, s'a constituit Duminecă în 2 Iunie în modul următor: president: cons. aulic Dr. Constantin cav. de

Isopescul-Grecul, vicepresident: cons. medicinal Dr. Constantin Mândrilă, secretar: supl. Cornel cav. de Sorocean, casier: cons. cont. mil. i. r. Daniil Poliția, controlor: inginerul Tit cav. de Onciul, subst. de secretar: preotul militar Ilie Hociotă, subst. de casier: protosincelul Pancratie Sidorovici, subst. de controlor: cons. guv. la C. F. Iancu Balmoș, membru fără funcție: cons. aulic Dr. Cornel Chiselita și cons. aulic Teofil Simionovici, substituiți: cons. med. Dr. Ioan Calinciuc, arhitectul Cesar Popovici și med. pract. Dr. Mariu Sturza; comisia de revizuire: cons. silvic George Sârbu, cons. sup. Teofil Popovici și locot. colon. i. r. Grigorie Trailovici.

Intru pomenirea lui Dimitrie Birăuțiu. Doamna văduvă Hortensia Birăuțiu și fiică-sa, d-șoara Silvia Birăuțiu, s'au hotărit să facă întru pomenirea de curând răposatului Dimitrie Birăuțiu **două fundațiuni și o donațiune.** Și adecă:

1. Fundațiunea Dimitrie Birăuțiu de *două mii* coroane, din care să se dea câte un ajutor anual de 100 cor. unui băiat român, care se dădică tipografiei. Fundațiunea se administrează la Asociațiune.

2. Fundațiunea Dimitrie Birăuțiu de *două mii* coroane, administrată de fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria, pentru a da premii anuale de câte 100 cor. pentru lucrări literare și culturale cu anumite subiecte.

3. O donațiune de *una mie* coroane pentru masa studenților dela școalele brașovene, în scop de a se ajuta în tot anul cu câte 50 cor. un elev sărac din familie țărănească sau de meseriași români.

BIBLIOGRAFII.

A apărut:

Dr. Ioan Lupaș: Căzut-a cununa capului nostru. Cuvântări funebrele. Sub acest titlu a apărut în tipografia diecezană din Arad o importantă carte, care va face servicii foarte bune preoțimii noastre, îndatorate a roști cuvinte de mângăiere și a tâlmăci înțelesul sf. Scripturi cu prilejul fiecărei înmormântări. În 40 de cuvântări funebre și 6 comemorări oferă cartea aceasta o serie întreagă de texte biblice interpretate pe înțelesul tuturor și aplicate la diferite cazuri. Deși tema este una și aceeaș, când stăm în fața mormântului deschis, totuș cartea aceasta a părintelui Lupaș oferă cetitorului o varietate instructivă și edificatoare în privința felului, cum trebuie alese citatele biblice și aduse în legătura cea mai firească cu realitatea unor cazuri concrete. Dar nu numai preoții, ci toți intelectualii noștri iubitori de lectură serioasă vor găsi în cartea aceasta pagini de o frumusețe și bogăție de idei, care le va răsplăti însutit cheltuiala neînsemnată a procurării și timpului, pe care îl vor destina pentru citirea paginilor străbătute de reflexiuni religioase, filozofice, istorice, literare și sociale. O recomandăm tuturor! — Se poate comandă dela Librăria diecezană din Arad cu prețul de 8 cor. + 70 fil. pentru francatura recomandată.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

Circular

cătră onorații membri ai sinodului protopresbiteral electoral din tractul Beiuș.

În temeiul mandatului primit dela Venerabilul Consistor eparhial din Oradea-mare sub Nr. 1121 Pl. 1918 din 30 Mai (12 Iunie n.) a. c. și în conformitate cu dispozițiile §§-lor 15 și 16 din regulamentul de procedură la alegerea de protopresbiter, prin aceasta public și convoc sinodul protopresbiteral electoral al tractului Beiuș pe ziua de Sâmbătă în 28 Iulie v. (10 August n.) a. c. la ceasurile 10 înainte de amiază, în biserica parohiei noastre centrale din Beiuș.

Invit deci pe toți onorații membri ordinari și ad-hoc ai acestui sinod să binevoiască a lua parte la actul alegerii de protopresbiter, care va fi precedat de serviciul sf. liturghii împreunate cu chemarea Duhului Sfânt.

Oradea-mare, la ziua nașt. sf. Ioan Botezătorul din anul 1918.

Gh. Tulbure, comisar consistorial.

Aviz stipendiștilor diecezani.

Stipendiștii dela ori cari fundațiuni administrate de Consistorul subsemnat sunt îndatorați, ca necondiționat și în cel mai scurt timp să se legitimizeze, prezentând Consistorului *atestat școlar* din urmă, în original, ori cel puțin în copie legalizată la notar public.

Cu atestatul școlar deodată să se trimită și *atestatul dela antistia comunală*, vidimat de oficiul parohial concernent, despre starea materială a stipendistului și a părinților lui.

În scrisoarea, cu care se vor trimite aceste documente, să se indice: unde și la care institut are stipendistul de gând să-și continue studiile în anul școlar viitor, și că la care adresă (loc și poșta ultimă) să i-se trimită răspunsul.

Arad, din ședința cons. școlară dela 14/27 Iunie 1918.

Consistorul ort. român din Arad.

Concurse.

Nr. 2580/1918.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de **matematică și fizică** dela institutul pedagogic ort. român din Arad.

Beneficiile împreunate cu aceasta catedră sunt următoarele:

1. Salar fundamental de 2600 cor. în caz de aplicare definitivă, iar în caz de aplicare provizorie numai 2200 cor.

2. Cvinvenalele (5 la număr) de câte 200 cor.

3. Bani de cortel 800 cor., resp. timpul aplicării provizorie numai 600 cor.

4. Participarea, ce va avea să i-o recunoască guvernul țării, la fondul de pensiuine în sarcina statului.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificație pentru profesura de preparandie de stat, precum și cvalificațiunea conform §-lui 122 punct 10 din Statutul Organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului ortodox român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele trebuiesc ajustate cu următoarele documente:

a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
b) Atestat de botez din matricula bisericească, spre dovedirea că e de religiunea gr.-or. română;

c) Atestat de naștere, din matricula de stat;

d) Atestat despre cvalificația recurentului;

e) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară, pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat și până acum ca profesor la vr'un institut de învățământ;

f) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința cons. școlară dela 14/27 Iunie 1918.

Consistorul ort. român din Arad.

—□—

1—3

Nr. 1281/1918.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de **caligrafie, desen și lucrul de mână (slöjd)** dela institutul pedagogic ort. român din Arad.

Beneficiile împreunate cu aceasta catedră sunt următoarele:

1. Salar fundamental de 2600 cor., în caz de aplicare definitivă, iar în caz de aplicare provizorie numai 2200 cor.

2. Cvinvenalele (5 la număr) de câte 200 cor.

3. Bani de cortel 800 cor., respective numai 600 cor. pe timpul aplicării provizore.

4. Participarea, ce va avea să i-o recunoască guvernul țării, la fondul de pensiuine în sarcina statului.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificațiune pentru profesura de preparandie de stat, precum și cvalificațiunea conform §-lui 122 pct. 10 din Statutul Organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului

ort. român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele trebuiesc ajustate cu următoarele documente:

a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
b) Atestat de botez din matricula bisericească, spre dovedire, că e de religiunea gr.-or. română.

c) Atestat de naștere, din matricula de stat;

d) Atestat despre cvalificația recurentului;

e) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat și până acum ca profesor la vr'un institut de învățământ;

f) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința cons. școlară dela 14/27 Iunie 1918.

Consistorul ort. român din Arad.

—□—

1—3

Nr. 2579/1918.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de limba și literatura **română** și de limba și literatura **germană** dela institutul pedagogic ort. român din Arad.

Beneficiul împreunat cu aceasta catedră este următorul:

1. Salar fundamental de 2600 cor., în caz de aplicare definitivă; iar în caz de aplicare provizorie numai 2200 cor.

2. Cvinvenalele (5 la număr) de câte 200 coroane.

3. Bani de cortel 800 cor., resp. pe timpul aplicării provizore numai 600 cor.

4. Participarea, ce va avea să i-o recunoască guvernul țării, la fondul de pensiuine în sarcina statului.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificație pentru profesura de preparandie de stat, precum și cvalificația conform §-lui 122 p. 10 din Statutul Organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului ortodox român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele sunt a se adnexa următoarele documente:

a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
b) Atestat de botez din matricula bisericească, spre dovedire că e de religiunea gr.-or. română;

c) Atestat de naștere din matricula de stat;

d) Atestat despre cvalificația recurentului;

e) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară, pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până acum ca profesor la vr-un institut de învățământ;

f) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința cons. școlară dela 14/27 Iunie 1918.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

1—3

Nr. 154 M. 1918.

Consistorul mitropolitan al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria publică concurs pentru **patru (4) burse** (stipendii) de câte **1000 coroane** din fundațiunea „Ioan și Maria Trandafil”, și anume: 2 pentru arhidieceză, 1 pentru dieceza Aradului și unul pentru dieceza Caransebeșului

Terminul de concurs se fixează pe 2/15 August a. c.

Concurenții vor avea a produce următoarele documente: 1. Extras de botez provăzut cu clausula oficioasă, că și acum aparține bisericii ortodoxe române din patr.e. 2. Adeverință oficială (certificat) dela antistia comunală vidimată și de preotul local, eventual de protopresbiterul concernent despre starea socială și materială a concurentului și a părinților lui, precum și despre aceea, că sunt cetățeni ai Ungariei. 3. Testimoniu școlar de pe anul precedent cu nota generală „eminent” pe temeiul cărui testimoniu concurentul este îndreptățit a continua studiile, pentru cari cere stipendiul.

Stipendiul se poate cere pentru continuarea studiilor la facultăți sau alte institute mai înalte de învățământ, precum și pentru clasele superioare la institutele de învățământ secundare (medii) din patrie.

4. Concurentul în cererea sa este îndatorat a declara lămurit, dacă mai are de undeva și alt stipendiu sau ajutor și a spune cât face acela.

Cererile instruate în ordine sunt a se adresa și trimite până la terminul fixat de 2/15 August a. c. Consistorului mitropolitan gr.-ortodox român în Nagyszeben.

Sibiul (Nagyszeben), 18 Iunie 1918 st. v.

Consistorul mitropolitan.

—□—

1—3

În conformitate cu decisu Senatului fundațiunii Nicolae Zsiga din Oradea-mare, se publică concurs pentru **ocuparea a 2^{1/2}** (două și jumătate ori cinci jumătăți) **locuri gratuite** vacante în internatul fundațiunei.

La acest beneficiu pot reflecta studenți români gr.-or., cari — fiind înscriși — vor urma ca elevi ordinari, anul școlar ce vine, la vre-o școală publică din loc, spre care scop rugările adiuștate cu: 1. Extras de botez (matric bis.), provăzut cu clausula de acum a parohului local. 2. Testimoniu școlar de pe anul școlar expirat. 3. Atestat de revaccinare. 4. Atestat medical că sunt deplin sănătoși; 5. Atestat de paupertate vidimat și de parohul ori protopopul competent — au a se înainta până la 1/14 August 1918 inclusive, la subscrișul președinte — protopop tractual — în Oradea-mare.

Tot până la acest termin au a se înainta președintelui senatului, rugările — cu atestat ultim școlar, și cu atestat medical că sunt sănătoși — acelor studenți români gr.-or., cari pentru anul viitor școlar ar dori să fie primiți în internatul Zsiga, cu taxă de întreținere (pentru anul școlar) de **1200 cor.** Această taxă cu consensul președintelui se poate solvi și în rate, are însă a se solvi suma întreagă în anul școlar, fără privire la timpul petrecut în internat. Toți elevii au a se supune disciplinei internatului, și primesc pe lângă îngrijirea bună, vipt, cuartir, luminat, încălzit, spălat și lunar o scaldă.

Afară de taxa de sus, fiecare elev are a solvi 20 cor. ca taxă medicală pe an; au să aducă apoi câte 1 klgr. de săpun de haine, sac de paie (strojac), haine de pat, de purtat, alb-turi, etc., perii, în numărul recerut.

Oradea-mare, din ședința senatului fundațional, ținută la 18 Iunie (1 Iulie n.) 1918.

Andrieu Horvath m. p., protopop, președintele senatului. Georgiu Papp m. p. protopop onor., notarul senatului.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător** la școala elementară gr.-or. română din **Drăgoteni** (Drăgota), protopopiatul Beiuș, se publică concurs cu termin de alegere de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”, pe lângă următorul salar:

În bani: 600 cor. dela parohie, folosul pământului școlar, lemne pentru încălzitul salei de învățământ, salarul dela stat încă nu e asigurat; de locuință pentru învățător se va îngriji comuna parohială, iar sala de învățământ e corăspunzătoare.

Ceice doresc a ocupa acest post să-și înainteze petițiile lor, adresate comitetului parohial, oficiului protopopesc gr.-or. rom. din Beiuș (Belényes) și până la alegere să se prezinte la sf. biserică.

Demetriu Seliștean, preot. În conțelegere cu Moise Popoviciu, adm. protopopesc, inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** la școala gr.-or. română din comuna **Topa-de-sus** (Felsőtopa) în protopopiatul Beiuș se escrie concurs cu termin de alegere 5/18 August a. c. Venitele:

1. Locuința, cu grădina școlii de 1000□ stânjeni. 2. Din repartiție pe parohiani 600 cor. pentru conferințe 40 cor. 3. Lemne de foc 8 stânjeni, din care se va încălzi și sala de învățământ. Curățitul școlii e datorința comunei bisericești. 4. Ștoalele cantoralii dela mort mic 2 cor. dela mare 4 cor.

Intregirea dela stat până acum nu e întregită.

Doritorii a ocupa acest post să înainteze petițiile lor P. On. oficiu protopopesc gr.-or. rom. în Beiuș (Belényes) și până la alegere a se prezenta în comună la sf. biserică.

Comitetul parohial din Topa-de-sus 27 Iunie (7 Iulie) 1918.

Vasilie Papp, pres. com. par. George Copos, not. com. par.

În conțelegere cu Moise Popoviciu, adm. protopop, inspector de școale.

—□—

1—3

Nr. 79 F. G.

Dela Fundațiunea Gozdsu.

Pentru conferirea de burse din fundațiunea Gozdsu pe anul școlar 1918/1919 la universități, facultăți, școli superioare, școli medii se publică următorul concurs:

Concurentul să documenteze cu documente originale sau autentificate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungăr și aparține bisericii ortodoxe române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului concerned, că și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;

b) că studiază la vre-un institut public de învățământ din patrie, spre care scop studenții dela școlile medii să prezinte atestatul școlar despre sporiul în studii în anul școlar 1917/1918, iar cei dela universități și facultăți indicele despre toate semestrelor ascultate până acum;

c) că are avere proprie a părinților nu e de ajuns să acopere toate cheltuielile împreună cu studiul, spre care scop să producă atestat dela direcția politică concerned. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris de protopopul concerned.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală în cursul intervalului de timp, când n'a cercetat studiile.

3. Concurentul să arate în petițiune specialitatea la care, și locul unde voințe să continue studiile, precum și aceea, dacă folosește și altă bursă.

4. Cu ocaziunea conferirii burselor vor fi preferiți tinerii cari își aleg carierele practice a căror îmbrățișare este mai mult reclamată de urmările dezastruoase ale războiului, așadară tinerii, cari se înscriu la facultăți pentru științele economice la școlile superioare de industrie, la academii de comerț și agronomie, veterinară etc.

5. Doi frați nu pot beneficia în același timp de bursă și din motivul acesta nici un petent, care e frate cu vre-unul din bursierii actuali a-i fundațiunii, nu va fi împărțit de stipendiu.

6. Bursele pentru străinătate se acordă numai pe lângă obținerea concesiunii ministeriale.

7. Petițiunile defectuos instruite sau sosite după termen, nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

9. Petițiunea instruită cu toate documentele susamintite este a se adresa către reprezentanța fundațiunii Gozdsu și a se trimite la cancelaria fundațională în Nagyszeben, Strada Fleischer Nr. 45, până la 18/31 Iulie 1918.

10. Spre orientare se observă, că din fundațiunea Gozdsu numai tinerii pot beneficia de burse, deci petițiunile elevilor nu vor fi luate în considerare.

Toți bursierii actuali sunt poțitiți ca până la termenul menționat să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1917/1918, căci altcum li-se va sistă bursa, respective ajutorul de care au beneficiat până acum.

În adresa de justificare să se arate numărul rezoluțiunii prin care li-s'a votat bursa pe anul școlar trecut.

Bursierii aflători în serviciu militar sunt recercați a produce pe lângă indexul, respective atestatul despre studiile făcute până acum, și atestat de serviciu dala autoritatea militară concerned, din care să se facă evident timpul petrecut la armată, deci nu e destul dacă se constată, că de prezent sunt în serviciu militar, ci e necesar să se indice, de când au intrat sub drapel.

Cu ocaziunea înaintării petițiilor de justificare, aceia dintre bursierii vechi, cari sunt militari și au obținut concediu pentru continuarea studiilor întrerupte, au să dovedească rangul primit la miliție și beneficiile date de erariul militar pe timpul studiilor universitare.

Din ședința reprezentanței fundațiunii Gozdsu ținută în Budapesta în 16/29 Martie 1918.

Vasile Mangra,
arhiepiscop și metropolit.

Dr. Gheorghe Comșa,
secretar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de **învățătoare** la școala gr.-or. română din **Beiuș** (Belényes), prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de **6/19 August 1918**, orele 11 a. m., pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar fundamental 1200 cor. 2. Relut de cvartir 300 cor. 3. Pentru scripturistică 20 cor. și în fine 4. Pentru conferință, — când va participa — 30 cor.

Încălzitul și curățitul salei de învățământ cade în sarcina comunei parohiale.

Reflectantele la acest post, sunt poțite, că rugăriile lor, instruite cu documentele necesare și adresate comitetului parohial, să le înainteze oficiului protopresbiterial gr.-or. român din Beiuș (Belényes), iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezenteze la sf. biserică, spre a se face cunoscute poporului.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută la 30 Iunie 1918.

Dr. Gavril Cosma, president. Moise Popovici, notar.

In conțelegere cu: Moise Popoviciu, adm. ppsc, insp. de școle.

—□—

2—3

Conform ordinului Veneratului Consistor Nr. 297 și 1572/1918 pentru îndeplinirea postului vacant de **învățătoare** la școala gr.-or. română din **Toracul-mic** (Kistárnok), se publică concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salarul prescriș de art. de lege XVI din 1913, din care comuna bisericească garantează salar până la suma de 1400 coroane, iar competențele dela suma aceasta în sus sunt asigurate dela stat prin rezoluțiunea ministerială Nr. 171.228/1916.

2. Bani de cortel 240 coroane.

3. Pentru participarea la conferințele învățătorești 30 de coroane.

4. Aleasa învățătoare va propune lucrul de mână, atât în clasele care le conduce, cât și în școala de repetiție, având a conduce elevele la sf. biserică în Dumineci și sârbători și a le supraveghea. Tot astfel va trebui să propună și cântarea bisericească în clasele sale aleasa învățătoare.

5. Comuna bisericească se obligă de a văru sala de învățământ atât pe dinafară, cât și pe dinlăuntru. Și în cazul că va da eventual învățătoarei cortel în natură, va văru acest cortel numai pe dinafară.

6. Recursele adresate comitetului parohial gr.-or. român din Toracul-mic (Kistárnok) și ajustate cu: 1. Extras de botez din matricula bisericească. 2. Diploma de învățătoare. 3. Certificat de apartinență. 4. Eventuale atestate despre serviciul prestat: sunt a se înaintă Preaonoratului oficiu protopopesc gr.-or. român în B.-Comloș (Nagykomlós).

Reflectantele vor avea să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Toracul-mic, pentru a face cunoștință cu poporul.

Din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Toracul-mic (Kistárnok) ținută la 14/27 Octomvrie 1917.

Petru Cira, președintele comitetului parohial, Teodor Balos, notarul comitetului parohial.
In conțelegere cu: Dr. Ștefan Cioroianu, administrator protopopesc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** la școala gr.-or. română elementară din **Beiuș** (Belényes), prin aceasta se publică concurs, cu termen de alegere pe ziua de 4 August n. a. c. orele 11 a. m.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1200 cor. și întregirea celui salar conform timpului de serviciu a alesului, solvit în rate lunare anticipative din casa bisericii. Cortel și grădină cu supraedificatele necesare. 3. Pentru scripturistică și conferința învățătorească 100 cor. 4. Pentru încălzitul salei de învățământ 16 m. lemne, iar pentru curatorat 100 cor. 5. Venitele cantonale. 6. Încât învățătorul ales se va încredința cu conducerea socoților epitropești și fundaționale, pentru aceasta va primi o remunerație separată. 7. Cel ales e îndatorat să conducă sрана, fără altă remunerațiune. 8. Pe timpul războiului parohia asigură învățătorului un adaus de scumpete anual de 1000 cor. adaus familia: însă nu-i

asigură; în cazul când statul ar acorda acestea a dause obligamentul parohiei încetează.

Recurenții sunt poțitiți a-și înaintă cererile lor, instruite cu documentele necesare și adresate comitetului parohial, oficiului protopopesc gr.-or. român în Beiuș (Belényes), iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezenteze la sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută la 24 Iunie 1918.

Dr. Gavril Cosma, presidentul com. par. Teodor Barbuș, notar ad hoc.

In conțelegere cu Moise Popoviciu, adm. ppsc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **Sâmbăteni**, devenită vacantă prin trecerea în statul de deficiență a parohului Paul Felnečan, prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 zile** dela prima apariție, în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Una grădină parohială și una sesiune pământ estravilan. 2. 450 cor, adecă patru sute cincizeci cor. ca bir parohial. 3. Ștolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a catehiză în școlile confesionale din loc, fără nici o remunerațiune, conform îndrumărilor, ce le va primi dela superioritatea sa bisericească.

Doritorii de a reflectă la aceasta parohie, recursele adresate comitetului parohial din Sâmbăteni și ajustate cu documentele de evalificațiune pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate și eventual cu atestat despre serviciul prestat pe terenul bisericesc-școlar, au să le înainteze oficiului protopopesc din Arad, în termenul concursual, în care restimp, pe lângă respectarea dispozițiunilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului, vor avea să se prezinte în sf. biserică din loc, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și în oratorie, iar întrucât vor fi din altă dieceză, vor avea să dovedească, că pentru a recurge au consimțământul Consistorului, respective a episcopului diecezan.

Cel ales va suportă toate dările după sesiune și după venitele parohiale.

Comitetul par. gr.-or. rom. din Sâmbăteni.

In conțelegere cu: Traian Vașian m. p. protopresbiter.

—□—

2—3

Nr. 864/șc. 1919.

Din partea Consistorului eparhial din Oradea-mare se publică concurs pentru posturile de **rector** și cel de **prefect** de studii la internatul nostru diecezan din Beiuș.

Beneficiul împreună cu postul a) rector este: locuință și proviziune întreagă în internat, precum și 1600 (una mie șase sute) coroane salar, care se va solvi în rate lunare anticipative, b) pentru postul de prefect: locuință și proviziune întreagă, precum și salar de 800 (opt sute) coroane.

Reflectanții la aceste posturi vor avea să dovedească că: 1. Sunt români ortodoxi și aparțin mitropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania. 2. Că au testimoniu de maturitate și evalificațiune preotească de clasa primă, sau alte studii academice. 3. Că în serviciile anterioare au dovedit sârguință și purtare bună. 4. Că sunt necesătorii.

Se observă eă atât rectorul cât și prefectul amăsurat §-lui 6 din regulamentul pentru administrarea internatului au să locuiască permanent în internat.

Recursele se vor prezentă acestui Consistor până inclusive în ziua de 18/31 Iulie 1918.

Oradea-mare, din ședința Consistorului eparhial, ca senat școlar ținută la 13/26 Iunie 1918.

Roman Ciorogariu, vicar episcopesc.

—□—

2—3

Pentru tipografia noastră se caută
un învățăcel.

Condițiunile de primire: Băiatul să aibă 2 clase medii sau cel puțin 6 elementare și să fie trecut de 14 ani.